

Nr 5.

At herr **Mörtsell**, om rätt till ökad skogsafverkning å vissa hemman i lappmarkerna.

För 20 år sedan bortsålde många hemmansägare i Västerbottens lappmark sin afverkningsrätt till skogen åt trävarubolagen för en tid af 50 år. Vid denna tid, kort efter afyttringen, hade inga skogsräkningar verkställt på hemmansskiften, hvarpå hushållningsplan skulle grunda sig, utan jägeribetjäningen utsynade årligen åt hvarje byalag och enstaka hemman på ett ungefär det de ansågo skogen kunde tåla. Mig veterligt, fick ingen hemmansägare kunskap om att det fordrades en skogsräkning för att utröna i hvilken omfattning utsyningarna skulle ske. I den tro, att de vanliga utsyningarna vore det bestämda måttet på sådana för framtiden, sålde nu hemmansägarna sina skogar.

Nu visade sig strax skillnaden. Bolagen verkställde så fort sig göra lät skogsräkningen och finga i s. k. skogsgallring tusental, där hemmansägarna förut finga hundratal träd utsynade. Sedan under åren har vederbörande beräknat skogsafkastningen efter kubik, då naturligtvis trädantalet kommer att bero på dess dimensioner. I köpebrefven är i allmänhet bestämdt dimensionen 24 cm. vid brösthöjd på den skog, som bolagen efter utsyning äga rätt att afverka. I samråd med en jägmästare blef jag uppläst om att de enligt sin instruktion ej äro bundna af skogsköpens föreskrifter, utan utsyna undermålig s. k. undertryckt, skadad, pappersved och props. Hvem äger nu dessa träd? Icke kunna bolagen afhämta dem utan vidare, ty de ingå icke i köpet. Icke heller kan hemmansägaren sälja dem till högstbjudande, ty de kunna möjligen under de många återstående åren växa upp till det i köpet bestämda minimimåttet. Det vanliga är att bolaget, som äger afverkningsrätten till den fullmåliga skogen, ger hemmansägaren några öre pr träd för de utsynade undermåliga. Detta inträffar endast där extra utsyning har skett på grund af att på skiftet finnes ofvannämnd skog i myckenhet.

En annan olághenhet med de långa skogsköpen är i fråga om husbehofsvirket. Hemmanságarne äga rätt att fritt taga så mycket de vilja och kunna utaf skogen till ábyggnader på hemmanet och få det afräknadt vid den kommande utsyningen. Då de se, att berákningsgrunden nu är en helt annan än då de sålde skogen och möjligen kan komma att förändras ännu mer, är frestelsen stor att vid uttagandet af detta virke vara så vårdslösa som möjligt för att under den formen rädda åtminstone något af skogen åt hemmanet. Alltnog. Något bör göras, så att hemmanságarne få möjlighet att på ett rätt och billigt sätt återfå sina skogar. Mig synes det lämpligaste, att de, på hvilkas skogsskiften finnes s. k. morgran, öfvermogen och fullmogen skog och som kunna frivilligt öfverenskomma med ägaren till afverkningsrätten om den minsta möjliga kubikmassa för att återfå köpebrefvet dödad, måtte få rättighet att få det utsynadt. Vid den öfverenskommelsen bör iakttagas, att nödigt husbehofsvirke afdrages och afverknings tiden för köpekontrakt på 30 år bestämmes till 5 år. Hemmanságarne finge sedan under många år ingen ordinarie utsyning, men han finge bättre valuta för undermålig skog, ty den inginge i köpeskillingen vid återköpet, och af eget intresse skulle han blifva sparsam med sin skog, och det, som under återväxttiden blef skadadt, det finge han sälja.

På grund af hvad jag nu anfört får jag vördsamt anhålla,

att Riksdagen ville besluta, att de hemmanságarne inom lappmarken, som för längre eller kortare tid hafva försålt skogsafverkningsrätten å sina hemman, må, såvida deras skogsmarker äro beväxta med sådan skog, som ej vidare har någon större växtkraft och såvida de kunna frivilligt öfverenskomma med afverkningsrättens ägare om en viss utstämpling för köpebrefvets återgång, äga rätt att låta verkställa denna utstämpling.

Stockholm den 19 januari 1910.

F. O. Mörtzell.